

# De Heraut

VAN DE

## Gerreformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 28 Juni 1881 (Staatsblad N°. 124).

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden.  
Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE. Abonnementen en Advertenties aan de ADMINISTRATIE van De Heraut, Amsterdam.  
Inzendingen die later dan Dinsdag vóór middag te 12 ure worden ontvangen, kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Zondag 17 Juli 1892. N°. 760.

Abonnementsprijs: franco aan huis, per drie maanden f 1.20. Afzonderlijke nummers aan het Bureau 10 Cent.  
Abonnementen worden aangenomen door alle Boekhandelaars, Postdirecteuren enz. en aan het Bureau te Amsterdam.  
Advertentie: van 1 tot 6 regels 60 Cent; voor elke regel meer 15 Cent.  
Aanvragen en vermelding van liefdegaven en Verlagen van Vereenigingen 10 Cent per regel.

### „Hij bewaart alle zijne beenderen“

Hij bewaart alle zijne beenderen, niet één van die wordt verbroken.  
Ps. 137: 21.

Toen de Romeinsche soldaten hun taak op Golgotha als afgevoerd beschouwden, gingen ze over tot het stukken van de beenderen der kruiselingen.

Dit was hun zoo voorgeschreven; deels als daad van barhartigheid, om op die wijze aan het nameloos lijden der kruiselingen een einde te maken. Ze deden dit dan ook alleen, als er in de gekruiste personen nog eenig teken van leven was; en deden het niet, zoo overtuigend bleek, dat de kruiseling reeds dood was.

Toch was het niet enkel barhartigheid. Er sprak ook latdunkende ruwheid in. De dood van de gewonnen personen moest geconstateerd zijn. En nu vond de wrede baldadigheid er lust in, om met een ijzeren bout, of wat zij anders bij zich hadden, zoolong op de beenderen der kruiselingen te slaan, tot ze stuk waren. Een onheilspijter spijter, als om te maken, dat ze niet meer van het kruis wegliepen.

Nu wijst er ons de Heilige Schrift uitdrukkelijk op, dat deze beenderbreking bij den Heere Jezus, als overbodig, achterwege is gebleven. Hij was reeds gestorven; en bij hem had ze dus niet plaats.

En hiervan nu merkt de Evangelist op, dat hierin een woord vervuld is, dat reeds vóór eeuwen door den psalmist was uitgeroepen, toen hij zong: „Hij bewaart alle zijne beenderen; niet één van die wordt verbroken.“

Iets wat uiteraard niet zeggen wil, dat David dit uitsluitend met het oog op Jezus betuigde.

Integendeel, zijn betuiging is gansch algemeen. Het zijn de „knechten des Heeren“ (vs. 23); het zijn „de gebrokenen van harte en de verslagenen van geest“ (vs. 19), kortom, het zijn „de rechtvaardigen“, van wie hij betuigt: „Veel zijn de tegenwoordigen des rechtvaardigen, maar uit die allen redt hem de Heere“; en dan laat hij er onmiddellijk op volgen: „Hij bewaart alle zijne beenderen; niet één van die wordt verbroken“, zonder dat er van Messias sprake is.

Maar natuurlijk, als de Heere zulk een teedere zorg tot voor het verborgen beengestel van zijn knechten bewijst, dan moet in de hoogste mate dezelfde zorg aan „den lijdenen knecht des Heeren“, d. i. aan Messias, ten goede komen; en in dien zin is metterdaad eerst op Golgotha de volle, diepe zin van dit heerlijke woord bewaard.

Het gevaar bestond, dat Jezus' lichaam met ruw geweld zoo verbroken worden. En nu zou dit zeer zeker aan zijn opstanding niet in den weg hebben gestaan.

Maar toch, het mocht niet. Goddelijke zorg waakte tegen zoo atutende vernieling van Jezus' lichaam.

En toen de krijgsknecht Jezus voorbijging, was het God, die van omhoog voor zijn heilig kind Jezus gewaakt had.

Hij bewaardt dus aan dat kruis alle zijne beenderen, en niet één van die mocht verbroken worden.

En zoo eerst is ook deze Schrift in Jezus vervuld.

Maar juist zoo ligt er in deze betuiging, dat de Heere alle onze beenderen bewaart, wezenlijke vertroosting.

Veel houdt de Schrift zich met ons lichaam bezig; veel meer dan men doorgaande uit de predicaatie zou opmaken. We neigen, zodra we het heilige terrein betreden, maar al te spoedig, om ons alleen in het geestelijke te verdiepen, en al wat ons lichaam betreft, te laten liggen. Iets, wat zich in het gewone leven dan gemeenlijk door gebrek aan heerschappij over het lichaam wrekt.

Maar de Schrift doet zoo niet. Zij komt wel telkens ook op ons lichaam terug, om u te herinneren, hoe wonderbaar dat lichaam door God gewrocht is, toen ge als een bodinnel gegeven werd in uwa-moeders ingewand. Om het u te zeggen, hoe het God was, die u uw oor heeft ingeplant, en diezelfde God, die u uw oog schonk. Om er u op te wijzen, hoe het God de Heere is, die de lengte van uw lichaam bepaald heeft, zodat ge aan die lengte niets kunt toe of afdoen; en hoe het dezelfde God is, die uw lichaam dat aan dag drinkt en voedt. Om het u te betuigen, hoe die God elke traan die uit uw oog vloeit, kent, en geteld heeft al de haren, die op uw hoofd zijn. Ja, hoe het de Heere uw God is, die in pestilentie en ongeval zijn engelen beveelt, om uw lichaam te beveiligen. En die, wierd eens uw lichaam een proef des doods, het ook als lijk nog in zijn hoede neemt, om het straks, als de dag van glorie komt, u in verheerlijkte schoonheid te hergeven.

En in dien zin nu is het, dat de Schrift u ook op uw verborgen beenderengestel wijst, en u de verzekering geeft, dat ook daarover de hoede van Gods Almachtigheid gaat. Hij bewaart niet alleen uw lichaam, maar in dat lichaam ook al uw beenderen.

De ontleding van ons lichaam is in de Heilige Schrift volstrekt geen wetenschappelijke ontledkunde.

Wat de Schrift desaan gaande zegt, is geheel berekend op het praktische besef, dat een iegelijk onzer van zijn eigen lichaam heeft; en deswege nu is de hoofdonder-scheiding, dat we bestaan uit een beenderengestel, en dat dit beenderengestel met vleesch bekleed is.

In het gezicht, dat Ezechiël van de doodenvallei had, komt dit zoo sterk mogelijk uit. En ook is die onderscheiding geheel natuurlijk; want als iemand gestorven is, en zijn lijk is verteerd, dan blijft er wat wij noemen het skelet, of wilt ge, de doodsbeenderen over.

Die beenderen vormen dus het verborgene deel van ons lichaam. Wat wij bij levenden lijve zien, is het vleesch, met het bloed, dat er op het aangezicht in doorschijnt. Maar dat vleesch bestaat op zich zelve niet. Dat vleesch is slechts het bekleedsel van datgene, waarin de eigenlijke opstal van ons lichaam ligt; en die opstal is ons geraamte, zoo als men het bij een doode noemt, of ons beenderengestel, gelijk het heet bij een levende.

De beenderen zijn dus het verborgen deel van ons lichaam, dat we zelf nooit zien. Immers de vorm er van moge onder huid en vleesch uitkomen; en door huid en spier heen moge men zijn beenderen kunnen voelen; maar, vreeselijke vernielingen nu daargelaten, heeft niemand ooit zijn eigen beenderen gezien.

Voor onze huid, en zelfs voor ons vleesch, kunnen we dus ook nog op zekere hoogte zorgen; maar voor onze beenderen niet.

Die zijn buiten ons weten innegezet; ze worden buiten ons om verzorgd en in stand gehouden.

God ziet ze.

En Hij is het, die als de God onzes levens, ook dit verborgen deel van ons lichaam bewaart.

Dit nu werkt op ons innerlijk besef. Gods Woord wil altoos, dat ge aan uw God niet alleen denken zult in zijn verhevenheid en majesteit, gelijk Hij hoog boven u troont in de herelen; maar dat u uw God u ook zijn zal een God van nabij.

Echte vroomheid ontdekt steeds duidelijker, dat we in Hem leven, ons bewegen en zijn.

En nu moet ge over dat bewegen niet heenlezen, maar wel verstaan, dat ge u nooit anders beweegt, dan doordien uwe beenderen uit den éénen stand in den anderen overgaan.

De apostel wil dus hetzelfde wat David wil, en dringt er op aan, dat we Gods almogende kracht in onszelf, en ook in ons eigen lichaam, zullen gewaar worden.

Dat ge niet denken zult: „Hier leef ik, en daar hoog boven mij leeft God“, maar dat ge weten zult, en in uw eigen levensbesef zult ontwaren, dat ge zelt leeft, u beweegt en zijt in uw God, en dat het zijns levens kracht is, die in uademtocht, die in den gloed van uw bloed, en die ook in de beweging, in de voeding, in het weerstandsvermogen van uwe beenderen inwerkt, en zich openbaart.

Ook uw lichaam is een instrument des Heeren, dat zeker ook u, maar in de eerste plaats Hem dienen moet, om zich aan u bekend te maken, en u in uw eigen levensbesef de werking van zijn almogendheid te doen gevoelen.

Telkens en telkens leidt het lichaam u van God af. Dat kan niet anders. Dat is onze zonde. Maar dit neemt niet weg, dat toch dat lichaam even goed de roeping blijft behouden, om u tot God op te leiden. Niet alleen door de overdenking van Gods wondermacht, die het schep en in stand houdt; maar veel meer nog door uw God in uzelf te ontdekken, als degenen, die ook in het verborgene deel van uw lichaam, van oogenblik tot oogenblik, inwerkt met zijn goddelijke kracht.

Zoo eerst wordt ook het leven van uw lichaam in het leven van u Gods vrucht opgenomen, en zal het u al minder vreemd worden, om aan de opstanding van uw lichaam na den dood te gelooven.

Al moet ge uw lichaam in den dood los laten, en er met uw ziel van scheiden, God laat het daarom niet los.

Hij, die alle de dagen uws levens alle uwe beenderen bewaart, bewaart ook bij krankheid en bij ongeval. Hij is die wonderbare God, die ook dan als uw doodbeenderen aan de vertering zijn prijsgegeven, niet aflaat u ook naar het lichaam te behouden, en eens heerlijk u ook naar het lichaam weer uitbrengt.

KUYPER.

### Officieele Berichten.

(Uit het Kerkblad van 8 Juli.)

Aan de kerkeraden in de Classis Alkmaar, saamgesteld volgens regeling van de Generale Synode der Gereformeerde Kerken, gehouden den 17en Juni 1892 te Amsterdam, en waarbij de Kerken A en B van Alkmaar zijn aange-  
wezen om een eerste Classikale vergadering bijeen te roepen, wordt bij dezen bericht, dat in een vergadering van Kerkeraden te die plaats, is besloten, een Classikale vergadering

bijeen te roepen, tegen 27n Juli a. s., 's voormiddags ten 9 ure in de Oudegrachtkerk. Mitsdien worden de kerken van genoemde Classis uitgenoodigd alle stukken, benodigd tot het opmaken van 't Agendum, zoo spoedig mogelijk in te zenden aan het adres van Ds. I. Contant te Alkmaar.

De kerkeraad der Geref. Gem. St. Domusstr. B. te Zierikzee, in overleg getreden met den kerkeraad der Geref. Gem. Meelstraat A. aldaar, geeft kennis, dat de Classis Zierikzee D. V. vergaderen zal op Woensdag 20 Juli, in het kerkgebouw St. Domusstraat. Aanvang 's morgens 9 uur.

Namens den kerkeraad St. Domusstr. A, Zierikzee 5 Juli 1892. D. MULDER, Scriba.

Classis Brielle.  
Vergadering D. V. Woensdag 20 Juli a. s. in de Geuzenkerk te Brielle. Aanvang 10 uur 's morgens.

Namens de Geref. Kerk van Brielle, J. H. LAATSMAN, F. D. M. J. K. DEUR, Scriba.

(Uit het Kerkblad van 15 Juli.)  
Verslag van de vergadering der Classis Amsterdam, gehouden te Amsterdam 8 Juli 1892.

Na het zingen van Ps. 68: 8 en gelezen te hebben Efeze 4: 1—6 opent Ds. P. van Son de vergadering met toespraak en gebed.

Onderzoek der credentiebrieven.  
Als moderamen wordt gekozen: Dr. F. L. Rutgers, praeses; Ds. J. P. Tazelaar, scriba.

Wordt besloten voor de Acta een nieuw boek aan te leggen; deze zullen worden ingeleid met de optekening van de besluiten der Generale Synode betreffende de vereeniging. Den kerkeraden wordt herinnerd om in hunne notulen dezelfde optekening te doen. Zie Kerkblad No. 1.

De Archieven der voormalige Christel. Geref. Classis Amsterdam zullen worden bewaard bij kerk A te Amsterdam, en die der voormalige Ned. Geref. Classis bij kerk B aldaar.

Elke gemeente zal vóór November e. k. voor de Kas Emeriti-predikanten, weduwen en wezen, éénmaal collecteeren. Tot quaestor voor deze gelden wordt Ds. A. Brouwer, benoemd.

In zake de grensregeling der Classis komt een vraag van Uithoorn. Wordt besloten den Amstel als grens te houden. Overigens zal de zaak verder commissariaal worden behandeld. Leden van die commissie zijn Ds. B. van Schelven en ouderling G. S. Bakhuizen.

Tot afgevaardigden voor de Provinciale Synode worden gekozen de BB. predikanten: W. H. Gispén, primus; L. Neijens, secundus; B. van Schelven, primus; P. van Son, secundus; de BB. ouderlingen:

D. Swagerman, primus; W. C. Breen, secundus; W. Kähler Wz. primus; A. W. Brenning, secundus. Verder worden benoemd tot deputaten:

1. om bij de eerstvolgende Classis een concept-regeling voor de Classikale vergaderingen in te dienen, de BB.: Dr. A. Kuyper, Ds. W. H. Gispén, Ds. B. van Schelven, ouderl. P. Versloot, en ouderl. A. W. Brenning;

2. om bij de eerstvolgende Classis een concept-regeling van de grenzen der plaatselijke kerken (voor zoover daarvoor verschil is) in te dienen, de BB.: Dr. F. L. Rutgers, Ds. L. Neijens, Ds. P. Kapteyn, ouderl. C. Kuyper en ouderl. G. S. Bakhuizen. Wordt besloten: dat alle kerken binnen drie weken aan de deputaten bericht zullen doen, hoe op dit oogenblik de grens van hare gemeenten is, en of zij omtrent die grenzen ook eenig voorstel hebben te doen; adres der commissie Ds. L. Neijens;

3. voor de hulpbehoevende kerken Ds. H. W. van Loon en ouderl. D. Swagerman;

4. voor de kerkvisitatie Ds. A. Brouwer en Ds. C. A. Renier.

De consulenten en vacatuurbuizen worden geregeld.

Voor de plaatsen, waar nog geen Gereformeerde kerkeraad is, wordt aanwijzing gedaan,

welke naburige kerk daarover de zorg op zich nemen zal.

Het onderzoek volgens art. 41 D. K. loopt over het gemeen bevestigend af.

In twee kerken zijn eenige moeilijkheden. Een commissie wordt benoemd, welke zal trachten deze zaken in orde te brengen.

Er wordt overdracht gedaan van de rechten en verplichtingen der voormalige Christ. Geref. Classis te Amsterdam.

Als adres voor de Classis Amsterdam wordt aangewezen, kerk B te Amsterdam, Kerkstraat 109.

Op den tweeden Woensdag in September, zal 's morgens 10 uur te Amsterdam, Kerkstraat 109, de volgende Classikale vergadering samenkomen. Als moderamen zal dan optreden: Ds. P. Wagemaker, praeses; Ds. J. J. Dekkers, scriba.

De beide kerken van Amsterdam worden gemachtigd, zoo noodig een buitengewone Classis vergadering saam te roepen.

De vacante gemeenten zullen voortaan twee ouderlingen met keurstem afvaardigen. Of, in gegeven omstandigheden, een ouderling door een diaken mag vervangen worden, wordt aan het oordeel der Classis overgelaten.

De vergadering wordt met dankzegging door den praeses gesloten.

Namens de Classis, J. P. TAZELAAR, Scriba.

De Deputaten die zoolang er nog geen Deputaten der Provinciale Synoden voor de peremptoire examina aangewezen zijn, bij die examina moeten optreden, verzoeken, zoo eventueel hun hulp vereischt moet worden, zich te adresseren aan Dr. C. C. Schot te Hardenberg.

Namens deputaten voornemens, C. C. SCHOT Ca.

De vergadering der Geref. Kerken in de Classis Goes zal D. V. gehouden worden te Goes op Donderdag 21 Juli a. s. Aanvang 's morgens 10 uur.

Namens den kerkeraad te Goes, C. ORANJE Lz. Scriba.

De Kerkeraad der Gereformeerde Kerk te Edam geeft kennis, dat de Classis Edam, saamgesteld volgens regeling der Generale Synode, D. V. haar eerste vergadering zal hebben op Woensdag 27 Juli, voorm. 10 ure, in het kerkgebouw der gemeente.

M. V. D. MAST, Voorzitter.  
J. DE MOES, Scriba.

Vergadering der Classis 's-Gravenhage van de Gereformeerde Kerken in Nederland, op Woensdag 27 Juli 1892, des voormiddags te 9 ure in het kerkgebouw Wageningenstraat te 's-Gravenhage.

De Kerkeraden der Gereformeerde Kerken van 's-Gravenhage.

Namens deslde, W. DOORN, F. D. M. G. H. VAN KASTEEL, F. D. M. J. SMELIK.

B. C. J. HEYMAN.

De Kerkeraad der Geref. Kerk B te Meppel verzoekt aan belanghebbenden, alle eventueel te zenden stukken te adresseren aan den WelEerw. Heer P. D. de Groot, predikant.

Namens den kerkeraad, J. C. ROODZANT, Scriba.

### Voor Kootwijk's Scholen.

Bij den heer J. IJSEBRAND, door tusschenkomst van den heer A. Punt: A. S. A. Polder f 1. Az. de B. f 0.50 en P. S. f 0.25, beiden te N. Lekkerland; A. L. de B. te Kr. ald. L. f 1; J. B. A. f 1 en W. A. V. f 1, beiden te Rotterdam; C. v. N. te Rijsoord f 2.50 en C. A. J. te Charlois f 0.50, te zamen f 7.75.

### De martelaren.

XCVI.

SIMEON VAN TORRE.

West-Vlaanderen, waartoe de steden Brugge, Gent, Kortrijk, enz. behooren, is een der Nederlandsche gewesten geweest, waar de hervorming lange jaren de rijkste vruchten gedragen heeft. Daar zijn de eerste openbare godsdienstvereenigingen gehouden en van daaruit heeft zich de beelddienst over al de Nederlanden uitgebreid. Alva's bestuur kon er voor eenigen tijd de hervorming onderdrukken, vernietigen is hem echter niet mogelijk geweest. In stilte bleven de kleine Kruisgemeenten in groote en kleine steden, en in zeer vele vlekken en dorpen bestaan. En toen Alva teruggeroepen was, terwijl in verschillende Noordelijke gewesten dezes lands, met name in Holland en Zeeland de reformatie en de Gereformeerde belijdenis zegevierde, stond Vlaanderen voor een groot deel aan de zij der Gereformeerden. Tegenover Filips' stadhouders plaatste het zich aan de zijde van den Prins van Oranje. Deze was hun de waarborg der burgerlijke en gewetensvrijheid, terwijl mannen als Don Requesens, Don Juan van Oostenrijk, Parma hand-

langers der verdrukken waren. Naarmate echter de Reformatie zich uitbreidde, werden de Nederlandsche provincien, vooral die, welke zoo goed als geheel Roomsche waren gebleven, onrustiger. Wel is waar wenschte men daar burgerlijke vrijheid, doch geen godsdienstige. De Roomsche kerkleer was hun genoeg. Dit was het geval vooral in de Waalsche provincien. Men bleef er altijd hopen op verzoening met den Roomschen Filips en vreesde voor den keizerschen Willem van Oranje. De godsdienstvrede was hun een doorn in het oog. Geen wonder dat zich daar benden vormden, die de Gereformeerden wilden uitroeien. Zij vingden een burgerkrijg aan en vervulden den ganschen omtrek met schrik en ontzetting. Onder den naam van Malcontenten streidden zij zoolang tegen de voorstanders der conscientievrijheid als tegen de Spanjaarden, die hun hunne burgerlijke vrijheid onthielden; maar spoedig trachtten zij den zoem met Spanje's vertegenwoordigers te verkrijgen. Kerst kwam de unie van Atracht tegenover de unie van Utrecht te staan en vielen de Roomsche gewesten haar bij. Toen begon men te onderhandelen met den hertog van Parma. De verzoening werd getroffen in de legerplaats van Parma vóór Maas-tricht. Met pracht en praal ontving de landvoogd de Waalsche afgevaardigden. Hij stal hun hart en beloofde, namens den koning de eerbiediging der privilegien en de onmiddellijke verwijdering van het Spaansche leger. De Malcontenten schanden zich aan de zijde van Filips en maakten hem krachtig tegen de andere deelen der zuidelijke Nederlanden (de noordelijke hadden zich versterkt door de unie van Utrecht), die zich niet hadden willen

vereenigen met de Walen. West-Vlaanderen ondervond spoedig de gevolgen van deren afval der Waalsche gewesten, stad voor stad viel Parma en den Malcontenten in handen. Den 26sten Februari 1580 was dit het geval met de stad Kortrijk, waar de overwinnaars zich tegen de Gereformeerden hard en bitter gedroegen. Ook het martelaarsbloed vloeide. Simeon van Torre was een godzalig man, ouderling der kerk te Kortrijk. Tijdens de furie der Malcontenten kreeg hij een slag met een kortelaf in het hoofd, zijn grijze baard werd hem geheel uitgetrokken, terwijl hij zelf met priemen zwaar gewond werd. Daarna werd hij naar den kerk gebracht, waar hij, volgens het martelaarsboek, gestorven is. Een andere schrijver deelt echter mede, dat hij op het schavot is terdood gebracht, op de onbewezen beschuldiging, dat hij met eenen zekeren Jac. van der Varent de klokken van de kerk Notre Dame had verkocht. In allen gevalle viel hij als slachtoffer van zijne belijdenis der waarheid Gods naar de Schriften, waarna zijn lijk zoo begraven werd, dat het hoofd boven den grond bleef uitstekten. Dit geschiedde in 1580.

### WOUTER WILDE.

Ruim een jaar later werd Wouter Wilde in Kortrijk opgehangen. Nadat in de stad de Malcontenten de oppermacht hadden gekregen begreep hij, die bekend was als een voorstander der Gereformeerde belijdenis, dat de overwinnaars op hem zouden loeren. Hij ontvluchtte

daarom zijn huis en verborg zich in een goot. Daar werd hij gevangen genomen en naar zijn huis teruggebracht. Een losgeld verlost hem voor 't oogenblik van zijn vijanden. Daar hij ze echter niet vertrouwde verborg hij zich eenige dagen op een hooiolder. Des nachts wist hij van daar over een muur in zijn huis terug te komen en toen een groot daivenhok te bereiken, waar hij zich 17 maanden verborg. Veel ellende moest hij in dien tijd verdruren en toch kwam hij in de handen zijner tegenstanders, de vijanden van de waarheid der Heilige Schriften. De rechter ondervroeg hem en sloot hem 14 dagen lang in een donkere put. Daarop volgde een scherper onderzoek. De pijnbank kwam er zelfs bij. Eindelijk werd hij ter dood veroordeeld.

Mismak, met bleek gelaat, loshangend haar, nieuw-witten baard, werd hij den 11den October 1581 uit het kasteel naar de markt en naar het schavot gebracht. Driemaal bood men hem genade, wanneer hij Christus verloochende. Hij zag echter op de belofte Gods en antwoordde, dat hij liever in de handen van menschen wilde vallen, dan den Christus verloochenen. Eindelijk moest de martelaar den ladder op. Daar bood hem de pastoor van Meinen nogmaals genade aan, indien hij de hostie wilde aannemen. Hij had hem niet meer lastig te vallen. Daarop bad hij het „Onze Vader“ en sprak de 12 geloofs-artikelen uit. Toen hij van den ladder werd afgestooten, riep hij: „O hemelsche Vader, in uwe handen bevel ik mijnen geest.“ Toen stierf hij.

Dr. GAAT FORTMAN.